

Tsav, sjabbatochtend 4-4-2020, sjabbat hagadol

De cohanim hadden de taak om ervoor te zorgen dat het olah offer, het brandoffer in het misjkan, de hele nacht op het altaar moest blijven branden. Het vuur op het altaar mag nooit doven, *kol halaila ad haboker*, van de avond tot de ochtend. *We eesj hamizbeach toekad bo*, en als het ochtend wordt moet de koheen van dienst gekleed in linnen kleding, de as van het altaar opruimen en ernaast leggen, andere kleding aandoen en dan de ashoop buiten het kamp op een reine plaats brengen, maar het vuur moet steeds blijven branden, het mag nooit uit gaan.

Zo begint de parasja Tsav, op deze sjabbat hagadol, de sjabbat voorafgaande aan Pesach.

Verschillende gedachten gaan door mijn hoofd als ik deze eerste zinnen lees. De Cohen was natuurlijk een belangrijke figuur. Cohanim leidden de diensten in de Tempel, ze moesten heel secuur de offers namens het volk brengen en zich kleden op een speciale manier. De meest belangrijke mensen die eigenlijk werk deden als een soort vuilnisdienst, om de as van de offers weg te halen en op te ruimen. Wij denken vaak aan vuilnismannen als mensen waar we niet echt mee communiceren. Wij zetten de vuilnis buiten en zij halen het op. Maar als ze zouden staken, merkt u heel goed hoe belangrijk deze mensen voor onze samenleving zijn. Zelfs zo dat het ongedierte zou aantrekken, die onze gezondheid en samenleving direct bedreigen. De cohanim beconcurrerden elkaar zelfs om dit werk te doen, zodat loten getrokken moesten worden om ervoor te zorgen dat ze elkaar niet van de trap duwden en alles netjes kon verlopen. Het doet me denken aan die mensen in de zorg, die vaak veel te weinig salaris krijgen, te weinig waardering krijgen, maar waar de samenleving nu van afhankelijk is, waar opa en oma nu het leven aan te danken hebben, of die liefdevol verzorgd worden in een laatste levensfase, ook omdat de naaste familie niet bij hen kan zijn. Mensen die 24/7 beschikbaar zijn in de overspannen zorg deze dagen. Mensen in witte kleding, net als de cohanim, die zo enthousiast zijn om levens te redden. De cohanim maakten het altaar schoon, iedere keer weer, waar de offers werden gebracht. Nu zien we heel duidelijk hoe ongelooflijk belangrijk de mensen in witte kleding voor ieder van ons zijn.

Ook moet ik denken aan die mensen die ten offer zijn gevallen aan het coronavirus, doodziek zijn geworden, gelukkig weer beter zijn geworden of helaas zijn overleden. Als we ons voorbereiden op Pesach, en het is vandaag de *sjabbat hagadol*, de laatste sjabbat voor Pesach, maken we schoon. Onze huizen ruimen we op, het *chameets* halen we weg, niemand mag meer gist producten in huis hebben. Alles moet schoon. De lente schoonmaak, om een nieuwe start te maken na Pesach. De bevrijding uit de slavernij, door de Rietzee naar een nieuwe toekomst, het oude blijft achter, en wij gaan een nieuwe tijd tegemoet. Is dit wat het Corona virus doet? Een soort enorme Pesach schoonmaak houden? Bizar dat we lijken af te stevenen op een nieuw tijdperk. Offers die gemaakt zijn, zoveel mensen die overleden zijn aan Corona. Met name ouderen, die vaak al een slechte gezondheid hadden, moeten het ontgelden. Maar ook zien we bedrijven onderuit gaan. Mensen die helemaal opnieuw moeten beginnen, de economie die in elkaar lijkt te storten. Het meer, hoger, beter, rijker, komt langzaam tot een stop. Het klimaat lijkt zelfs beter te worden, doordat we bijna niet meer vliegen, veel minder vervuilen door minder auto's op de weg, de fabrieken stoten minder koolmonoxide uit. Het lijkt of dat virus ons iets probeert te leren, waar Pesach symbool voor staat: weg uit de benauwenis, *Mitsrajiem*, en op weg met een nieuwe rechtsorde (we ontvingen Tora op Sinai), naar een nieuwe

toekomst, waar geen afgoden meer gediend worden. Voor geld, macht en onderdrukking, ook metaforisch van het klimaat bijvoorbeeld, komt medemenselijkheid in de plaats. We zien eindelijk de ander echt, de zorg voor de ander, het waarderen van de zorg, het samen met elkaar (het oude motto van de LJG: *rak jachad*), want alleen kunnen we dit niet doen: zorgen dat we dat virus de baas kunnen en dat er zo min mogelijk slachtoffers zullen vallen. Maar ook door een andere manier van leven met elkaar te gaan ontwikkelen. Het lijkt of de wereld een reset aan het doormaken is, naar een nieuwe wereldorde. We zijn in een transitie periode, alsof we voor de zee staan, na de plagen die over Egypte zijn gekomen, en nu moeten we proberen om de *malach hamawet*, de engel van de dood duidelijk te maken dat hij alle huizen overslaat, zodat we allemaal door de zee heen kunnen, gered, van de bedreigende wateren om ons heen, naar een veilige toekomst. Als we woensdag waar dan ook en hoe dan ook de seder vieren, hoop ik dat als we de deur open zetten aan het einde en Elija de profeet toezingen, de deur open zetten naar deze toekomst. We doen allemaal onze Pesach schoonmaak, letterlijk en figuurlijk. Heel kenmerkend dat juist onze kinderen de deur open zetten. Kinderen ons belangrijkste bezit, onze toekomst, openen de deur naar die toekomst, die door Elija de profeet aangekondigd zal worden. *Ze hajom Adonai hagadol wehanora*, voordat de dag van de Eeuwige aanbreekt, zegt de haftara van deze sjabbat (Maleachi 3: 23-24) - een grote en ontzagwekkende dag - zullen de harten van de kinderen en die van hun ouders met elkaar vervlochten worden. Dat zien we nu in onze huizen gebeuren. Als mensen hun harten echt openstellen voor de ander, dan is de mogelijkheid uiteindelijk dat de Messiaanse Tijd echt zal aanbreken. *Bimheera bejameenoe*, spoedig en in onze dagen.

Chag sameach

Rabbin Menno ten Brink